

ÚTMUTATÓ AZ EUTR SZERINTI KELLŐ GONDOSSÁG ELVÉN ALAPULÓ DOKUMENTÁCIÓS RENDSZER ÖSSZEÁLLÍTÁSÁHOZ

Bevezető

A fát és fatermékeket piaci forgalomba bocsátó piaci szereplők kötelezettségeinek meghatározásáról szóló, 2010. október 20-i 995/2010/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (European Timber Regulation, röviden: EUTR szabályozás) tiltja az illegális kitermelésből származó fának, és az abból készült termékeknek az uniós piacon történő forgalomba hozatalát.

(<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32012R0607&from=HU>)

Az EUTR szabályozás 2013. március 3-án lépett hatályba és az előbbin túl még két alapvető kötelezettséget ír elő:

- Az uniós piaci szereplőknek – a fát vagy fatermékeket az európai uniós piacon első alkalommal forgalomba helyező természetes és jogi személyeknek – „kellő gondossággal” kell eljárniuk és ennek eredményeként minimálisra kell csökkenteniük az illegálisan kitermelt fa forgalomba hozatalának kockázatát. Ezt a forgalmazott fáról, fatermékről szóló információk gyűjtése és azok felhasználásával történő kockázatértékelés által tehetik meg.

- A kereskedőknek – a belső piacon már forgalomba hozott fát vagy fatermékeket vásároló és eladó szereplőknek – nyilvántartást kell vezetniük a beszállítóikról és vevőikről a faanyagok eredetének egyszerű visszakereshetősége érdekében. Az erre vonatkozó információkat öt évre visszamenőleg meg kell őrizniük és szükség esetén az illetékes hatóság rendelkezésére kell bocsátaniuk.

(http://ec.europa.eu/environment/eutr2013/who-is-affected/index_hu.htm#traders)

A rendelet minden olyan vállalkozást érint, amely fa, vagy fatermék forgalmazásával és/vagy kereskedelmével foglalkozik.

A kellő gondosság elvén alapuló rendszer összeállítása nem jelenthet komolyabb többletterhet egy jogszerűen működő vállalkozás számára, mivel az a rendes gazdálkodása keretében már jelenleg is rendelkezik a gazdálkodási tevékenységét meghatározó szabályozókkal, amelyek jellemzően már az EUTR szabályozásban foglaltaknak való megfelelést is szolgálják.

Az EUTR szabályozás elemei, az egyes elemek közötti összefüggések a honlapunkon közzétett EUTR jogszabályi kommentárból megismerhetők.

(<http://portal.nebih.gov.hu/-/a-nebih-kozreadta-a-faanyag-kereskedelmi-lanc-szabalyozasanak-osszefoglalo-magyarazatat>)

A rendelet az Európai Unió területén belül előállított, valamint az importból származó fára és fatermékekre egyaránt vonatkozik, hatálya alól a „térítésmentes” értékesítés sem képez kivételt. Az érvényes FLEGT¹, vagy CITES²- engedéllyel rendelkező fát külön vizsgálat nélkül EUTR konformnak kell tekinteni.

A DDS rendszer összeállításához az Európai Bizottság közreadott egy hivatalos útmutatót, amely segítség lehet abban, hogy a felállításra kerülő rendszer minden lényeges elemet tartalmazzon.

Az alábbiakban közzéteszünk egy ellenőrző listát is, amely mentén a NÉBIH Erdészeti Igazgatósága vizsgálni fogja a piaci szereplők (továbbiakban: PSZ-k) kellő gondosság elvén alapuló rendszereit (továbbiakban: DDS³). Bízunk benne, hogy az alábbi kérdések által jobban érthetővé válik az EUTR szabályozásnak való megfelelés folyamata és az ellenőrzés során vizsgálandó területek.

¹ FLEGT: Forest Law Enforcement, Governance and Trade/ Erdőgazdálkodással kapcsolatos jogérvényesítés, irányítás és kereskedelem <http://www.euflegt.efi.int/home/>

² CITES : Convention on International Trade in Endangered Species / Veszélyeztetett vadon élő állat-és növényfajok nemzetközi kereskedelméről szóló egyezmény <https://cites.org/>

³ DDS : Due Diligence System / Kellő gondosság elvén alapuló rendszer

DDS ellenőrző kérdések

a 995/2010/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet alapján

ADATGYŰJTÉS

6. cikk 1 (a)

Rendelkezik-e a PSZ: egyedi azonosítással, a Kombinált Nomenklatúra szerinti megnevezéssel, termék-leírással (beleértve a termék kereskedelmi nevét és típusát) a piaci forgalomba helyezendő terméket illetően?

Feljegyezte-e a PSZ: a termékekre vonatkozóan a fafajok közönséges és adott esetben teljes tudományos nevét, amennyiben ez az információ rendelkezésre állt?

Feljegyezte-e a PSZ: az egyes termékek esetében, hogy az annak alapanyagául szolgáló faanyagot melyik országban termelték ki?

Fontos! Amennyiben a kitermelés szerinti ország magas kockázatot képvisel, abban az esetben a kitermelés országon belüli régiójáról és/vagy a kitermelési koncesszióról is kell információval rendelkezni.

Feljegyezte-e a PSZ: az önálló termékként elkülöníthető faanyag vagy fatermék mennyiségét? A mennyiségi egységet térfogatban (m³, űrm), tömegben (kg, q, t) vagy darabszámban kell megadni.

Feljegyezte-e a PSZ: a beszállítóinak nevét és címét?

Feljegyezte-e a PSZ: a termékeit megvásárlóinak nevét és címét?

Beszerezte-e a PSZ: azon okmányokat vagy egyéb információkat, amelyek igazolják az említett fa és fatermékek megfelelését a kitermelés szerinti országokban alkalmazandó jogszabályoknak?

KOCKÁZATELEMZÉS

6. cikk 1 (b)

A kockázatértékelési eljárás során kell meghatározni, hogy az illegális eredet kockázata elhanyagolható-e, vagy sem.

Vizsgálta-e a PSZ: a kockázatokat és dokumentálta-e annak megállapítását (elhanyagolható / nem elhanyagolható)?

RÉSZLETEK

Összeállította-e a PSZ: az alkalmazandó jogszabályok jegyzékét az azoknak való megfelelés igazolásához?

(Az összeállításba beletartozhat a minősítés is (pl: FSC), vagy olyan egyéb, harmadik fél által ellenőrzött rendszer, amely kiterjed az alkalmazandó jogszabályoknak való megfelelésre is.)

Megbizonyosodott-e a PSZ a fent említett jegyzékben foglaltaknak való megfelelésről?

Vizsgálta-e a PSZ azt, hogy a beszállító rendelkezésre bocsátotta-e a vonatkozó jogszabályoknak való megfelelést igazoló összes okmányt, és azok ellenőrizhetők-e?

Az EU-ba történő importálás esetén vizsgálta-e a PSZ, hogy a számlán, a csomagolási listán, a hajó fuvarlevélen / a vasúti fuvarlevélen(CIM) / a közúti fuvarlevélen(CMR) és növényegészségügyi útlevelel szereplő információk **az EU-ba történő importálás esetén összhangban vannak-e a vámkezelési adatokkal?**

Figyelembe vette-e a PSZ: az illegális fakitermelés vagy gyakorlatok elterjedtségét a kitermelés szerinti országban és / vagy az országban belüli régióra vonatkozóan?

EU-ba importálás esetén számításba vette-e a PSZ:

- a Transparency International által kezelt Korrupciós Indexet?
<http://www.transparency.org/cpi2015>
(Lehetséges értelmezés: 60-100 pont – alacsony; 30-59 közepes; 0-29 magas kockázatot jelöl)
- a civil szervezetek (Client Earth, EIA, GreenPeace, stb..) által közzétett információkat?
<http://portal.nebih.gov.hu/eutr>

Dokumentálta-e a piaci szereplő

- az információgyűjtés menetét,
- azt, hogy a rendelkezésekre álló jelentésekből tájékozódott,
- illetve, hogy megismerte a fakitermelés vagy a fafeldolgozás szerinti országra jellemző kockázat mértékét?

Utánajárt-e a PSZ, hogy a termékeket alkotó fafajok esetleges illegális kitermelése milyen mértékben terjedt el?

Megfelelően dokumentálta-e az utánajárását?

EU-ba történő importálás esetén megvizsgálta-e a piaci szereplő, hogy vannak-e érvényben szankciók a fa behozatalára vonatkozóan, amelyeket az ENSZ Biztonsági Tanácsa vagy az Európai Unió Tanácsa vezetett be? Amennyiben igen, figyelembe vette-e azokat?

Vizsgálta-e a PSZ a forgalmazási lánc átláthatóságát és határozott-e meg bármilyen kockázatot: a fa és fatermékek forgalmazási láncának összetettségére vonatkozóan?

A forgalmazási lánc vizsgálatakor adatokat kell gyűjteni az előállítási folyamat lépéseiről és folyamatban érintett szereplőkről.

- Felügyeleti lánc tanúsítással (CoC) rendelkező termék esetén a megfelelés feltételezhető.
- CoC tanúsítással nem rendelkező termék esetén a forgalmazási láncnak ismertnek kell lennie egészen a fakitermelés helyéig vagy az utolsó tanúsított láncszereplőig.
- Sok feldolgozó és lépés szerepel-e a forgalmazási láncban, mielőtt egy adott fatermék az uniós piacon forgalomba kerül?
- A fával és a fatermékekkel egynél több országban kereskedtek-e, mielőtt azok az uniós piacon forgalomba kerültek?
- Van-e jele annak, hogy a forgalmazási láncban szereplő bármelyik vállalkozás érintett az illegális fakitermeléshez kapcsolódó gyakorlatokban?
- A forgalomba hozandó termékben található fa egynél több fafajból származik-e? A forgalomba hozandó termékben található fa különböző forrásokból származik-e?

Kockázattal kapcsolatos következtetés

Számításba vette-e a PSZ valamennyi, fent felsorolt tényezőt, és azok alapján megfelelően határozta-e meg a kockázat mértékét?

A kockázatról el kell döntenit, hogy elhanyagolható-e, vagy sem.

KOCKÁZATCSÖKKENTÉS

6. cikk 1 (c)

(elhanyagolható kockázat esetén elhagyható)

A PSZ csökkentette-e valamilyen módon az előző fejezetben definiált kockázat mértékét?

Milyen kockázatcsökkentő eljárásokat alkalmazott a PSZ?

Kockázatcsökkentés érdekében alkalmazható intézkedések:

- Forgalmazási láncban szereplő cégek vizsgálata
- Termék származását igazoló dokumentumok eredetiségének harmadik fél (hatóság?) általi tanúsítása
- Akkreditáció
- Termék- vagy folyamattanúsítás
- Terméktesztelés
- Beszállító felkeresése, terepi ellenőrzése
- Kiegészítő információk gyűjtése
- Elállás a kockázatos szállítótól vagy régióból történő termékbeszerzéstől

A kockázatcsökkentő eljárások elhanyagolható mértékűre csökkentették-e a definiált kockázatot?

Szeretnénk felhívni a figyelmet az alábbiakra:

- A fenti kérdéssor csak az alapját képezi az ellenőrzések során megválaszolandó kérdéseknek.
- A fenti kérdéssor nem tekinthető DDS mintának.
- A DDS-nek a termék forgalomba helyezése előtt rendelkezésre kell állnia.
- Az FSC és PEFC tanúsítások nem helyettesíthetik a DDS-t, de fontos részét képezhetik.
- A feállított DDS-t évente felül kell vizsgálni, aktualizálni szükséges.
- A termékárak lehetnek rejtve, de a termékek neveinek, fafajainak és mennyiségeinek minden ellenőrzendő dokumentumon látszódniuk kell!

Az EUTR követelményekkel kapcsolatos információkat megtalálják folyamatosan frissülő honlapunkon:
www.portal.nebih.gov.hu/eutr

Szakmai, technikai kérdéseivel az alábbi elérhetőségen fordulhat hozzánk:
eutr@nebih.gov.hu